

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
КОМІТЕТ З ПИТАНЬ НАУКИ І ОСВІТИ

Р І Ш Е Н Н Я

До протоколу № 97
від 21 листопада 2018 року

**Про проект Закону України Про внесення змін до Закону України
“Про вищу освіту” (щодо удосконалення порядку обрання та призначення
керівника закладу вищої освіти та його заступника)
(реєстр. № 9103 від 19.09.2018),
поданий народними депутатами України
Співаковським О.В., Литвином В.М., Марченком О.О., Чекітою Г.Л.,
Гончаренком О.О., Развадовським В.Й., Ківаловим С.В. та іншими**

Основною метою законопроекту є встановлення вимог щодо кандидатури керівника закладу вищої освіти, спрямованих на підтвердження його високого професійного рівня підготовки, досвіду для забезпечення ефективного керівництва закладом вищої освіти, а також удосконалення процедури обрання керівника залежно від кількості штатних наукових та науково-педагогічних працівників закладу вищої освіти.

У законопроекті пропонується шляхом внесення змін до Закону України “Про вищу освіту” (далі-Закон) встановити, що кандидат на посаду керівника закладу вищої освіти повинен мати науковий ступінь доктора наук та вчене звання професора; визначити порядок обрання керівника закладу вищої освіти залежно від кількості штатних наукових, науково-педагогічних працівників закладу вищої освіти та надати право обирати керівника конференцією трудового колективу; передбачити порядок обрання кандидатури виконувача обов’язків керівника закладу вищої освіти вченою радою та вищим колегіальним органом громадського самоврядування закладу вищої освіти (конференцією трудового колективу) тощо.

Головне науково-експертне управління, розглянувши цей законопроект, висловило щодо його змісту такі зауваження і пропозиції.

1. У чинній редакції абзацу 2 нової редакції частини 1 статті 42 Закону встановлена загальна заборона на обіймання посади керівника відповідного закладу вищої освіти однією і тією ж особою більше ніж два строки. Натомість у законопроекті пропонується встановити таку заборону для однієї і тієї ж особи більше, ніж на два строки поспіль. Така пропозиція, на думку фахівців Головного науково-експертного управління, виглядає недостатньо обґрунтованою та створює для окремих осіб потенційну можливість бути керівниками закладів вищої освіти у майбутньому фактично безстроково, формально пропускаючи один строк.

2. Окрім того, є недоцільним виключення з абзацу 1 нової редакції частини 3 статті 42 Закону визначення строку, протягом якого має бути оголошений конкурс у разі дострокового припинення повноважень керівника закладу вищої освіти.

У абзацах 2 – 6 цієї частини варто визначитися з вимогами, яким має відповідати особа, що може бути призначена виконуючим обов'язки керівника закладу вищої освіти.

Із нової редакції частини 3 статті 42 Закону виключаються положення щодо умов обрання кандидата на посаду керівника закладу вищої освіти та порядку звільнення та відкликання з посади керівника закладу вищої освіти. З цим навряд чи можна погодитися, адже це, наприклад, може суттєво ускладнити можливість звільнення керівника закладу вищої освіти зі займаної посади. Також залишаються невизначеними умови, за яких вибори керівника закладу вищої освіти, де чисельність штатних наукових, науково-педагогічних працівників становить менше 300 осіб, можуть бути визнані такими, що відбулися, та кількість голосів, необхідна для обрання керівника закладу вищої освіти.

3. Деякі положення законопроекту потребують узгодження з іншими нормами Закону. Так, відповідно до частини 1 статті 39 Закону вищим колегіальним органом громадського самоврядування закладу вищої освіти є загальні збори (конференція) трудового колективу, включаючи виборних представників з числа студентів (курсантів). Разом з тим, у законопроекті визначається, що вищим колегіальним органом громадського самоврядування закладу вищої освіти є тільки конференція трудового колективу (нова редакція частини 3 статті 42 Закону).

Міністерство освіти і науки України не підтримує цей законопроект та звертає увагу на такі його недоліки, які матимуть негативний вплив на діяльність закладів вищої освіти.

Запропонована законопроектом редакція частини першої статті 42 Закону в частині вимог щодо кандидата на посаду керівника закладу вищої освіти мати вчене звання професора та науковий ступінь доктора наук (для закладів вищої освіти мистецького спрямування - вчене звання та науковий ступінь або ступінь доктора мистецтва) і стаж роботи на посадах науково-педагогічних працівників не менше як 10 років після присвоєння вченого звання професора унеможливує претендування на посади ректорів більш молодих фахівців (які у свою чергу є доцентами і кандидатами наук). Це вкрай негативно позначиться на функціонуванні закладів вищої освіти, оскільки ректор має бути не тільки науковцем, а й менеджером, управлінцем, адже ректор - це передусім адміністративна посада.

Новою редакцією частини третьої статті 42 Закону пропонується засновнику призначати виконувача обов'язків керівника закладу вищої освіти, кандидатуру якого подає заклад вищої освіти; крім того, наводиться процедура обрання виконувача обов'язків керівника. Зазначене положення звужує права засновника та порушує принцип розмежування прав та повноважень засновника (засновників), органів управління закладу вищої освіти та його структурних підрозділів.

Незрозумілим є запропоноване положення частини третьої статті 42 Закону щодо різної процедури обрання керівника закладу вищої освіти з огляду на чисельність наукових, науково-педагогічних та педагогічних працівників (більше і менше 300). Це положення встановлює подвійні стандарти та різний підхід до закладів вищої освіти, що на практиці негативно позначиться на їх діяльності.

А запропонована проектом Закону стаття 42-1, на думку спеціалістів Міністерства освіти і науки України, взагалі спрямована на втручання у внутрішню діяльність закладів вищої освіти, порушуючи принцип їх самоврядування (стаття 32 Закону України "Про вищу освіту").

Спілка ректорів вищих навчальних закладів України, уважно розглянувши зазначений законопроект, вважає, що закладені в ньому норми є недостатньо обгрунтованими, а їх запровадження поглибить ситуацію з віковим цензом керівників закладів вищої освіти, ускладнить залучення на посаду ректора молодих перспективних вчених і фактично створить умови для перебування на посаді ректора безстроково.

Національна академія педагогічних наук України висловила низку зауважень до тексту зазначеного законопроекту і вважає, що він потребує серйозного доопрацювання.

Українська асоціація студентів також виступає категорично проти цього законопроекту, оскільки, на думку студентства, цей акт суперечить ідеї демократичних реформ у системі вищої освіти України.

Проект Закону, на думку його авторів, не потребує додаткових витрат з Державного бюджету України.

Враховуючи вищезазначене, зауваження і пропозиції Головного науково-експертного управління, Міністерства освіти і науки України, Спілки ректорів вищих навчальних закладів України, Національної академії педагогічних наук України, Української асоціації студентів щодо зазначеного законопроекту та результати його обговорення на засіданні, Комітет Верховної Ради України з питань науки і освіти **в и р і ш и в:**

1. Рекомендувати Верховній Раді України відповідно до пункту 1 частини другої статті 114 Регламенту Верховної Ради України проект Закону України "Про внесення змін до Закону України "Про вищу освіту" (щодо удосконалення порядку обрання та призначення керівника закладу вищої освіти та його заступника)" (реєстр. № 9103 від 19.09.2018), поданий народними депутатами України Співаковським О.В., Литвином В.М., Марченком О.О., Чекітою Г.Л., Гончаренком О.О., Развадовським В.Й., Ківаловим С.В. та іншими, відхилити.

2. Доручити виступати від Комітету при розгляді цього питання на пленарному засіданні Верховної Ради України народному депутату України, Першому заступнику Голови Комітету з питань науки і освіти О.В.Співаковському.

**Перший заступник
Голови Комітету**

О.В. Співаковський